KONSPEKTY LEKCJI · CAN, COULD I BE ABLE TO

Konspekt lekcji: can, could i be able to – dzień bez telefonu

Igor Zadrużyński

Opublikowano 19 listopada 2026

STRESZCZENIE

Konspekt 45-minutowej lekcji o tym, co zrobić, gdy w obcym mieście padnie telefon: nie ma mapy, zegarka, tłumacza ani kontaktów – zostaje język. Uczniowie słuchają, jak polska uczennica radzi sobie w Londynie bez telefonu, uczą się grzecznie prosić o pomoc (Could you tell me the time? Could I use your phone?), mówić o tym, czego nie mogą zrobić (I won't be able to call my mum), i objaśniać słowo, którego nie pamiętają. Potem odgrywają scenki z kartami ról, a na koniec układają własną listę 10 phrases that can save the day.

Wersja online

SŁOWA KLUCZOWE: Konspekty lekcji, Can, could i be able to

SPIS TREŚCI

1. Lekcja w skrócie ... 2
2. Miejsce lekcji w cyklu ... 2
3. Cele lekcji ... 3
4. Podstawa programowa i kompetencje kluczowe ... 4
5. Metody, formy pracy i środki ... 4
6. Przebieg lekcji krok po kroku ... 5
7. Tekst nagrania ... 7
8. Przewidywane trudności i jak im zaradzić ... 8
9. Dostosowania i indywidualizacja ... 9
10. Ocenianie, informacja zwrotna i ewaluacja ... 9
11. Praca domowa ... 10
12. W szkole podstawowej ... 10
13. Po lekcji: pytania do refleksji ... 10
14. Źródła i dalsza lektura ... 11

CC BY-NC 4.0 · zadruzynski.com/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu/

Telefon załatwia za nas tyle spraw, że wielu uczniów nigdy nie musiało zapytać obcej osoby o drogę – nawet po polsku. Ta lekcja zabiera telefon na czterdzieści pięć minut i pokazuje, że kilka grzecznych pytań i umiejętność „obejścia" brakującego słowa wystarczą, żeby sobie poradzić. Gramatyka jest tu narzędziem: *can* i *could* w prośbach i pytaniach o pozwolenie, a *be able to* tam, gdzie *can* nie ma potrzebnej formy (*will be able to, was able to*). Zosia z nagrania, jej przygody i wszystkie postacie z kart są wymyślone; miejsca w Londynie są prawdziwe.

Wyjaśnienie samej gramatyki – z przykładami i ćwiczeniami ze sprawdzaniem – jest w lekcji Can, could i be able to[1]. Uczniowie mogą do niej wrócić w domu.

DO POBRANIA

Konspekt lekcji z metryczką do uzupełnienia[2]
PDF · A4 · 9 stron · 504 KB

Karta pracy dla ucznia[3]
PDF · A4 · zadania (s. 1–3), karty słów do wycięcia (s. 4), karty ról A i B do wycięcia (s. 5), bilety wyjścia (s. 6) · 42 KB

Prezentacja do rzutnika (slajdy 16:9)[4]
PDF · 16:9 · 10 stron · 55 KB

Nagranie: Zosia: an afternoon without a phone[5]
MP3 · 637 KB · 1:49 min · tekst w konspekcie

Lekcja w skrócie

Temat	*Survival English: A Day Without a Phone – polite requests with can and could, be able to and phrases that save the day*
Dla kogo	liceum ogólnokształcące i technikum, klasa I–II (kontynuacja języka ze szkoły podstawowej)
Czas	45 minut (jedna godzina lekcyjna)
Rodzaj lekcji	utrwalająca, ćwiczeniowa
Sprawności	mówienie (interakcja – scenki z kartami ról), słuchanie, parafrazowanie; grzeczne prośby i pytania o pozwolenie, can / could / be able to, strategie kompensacyjne
Formy pracy	indywidualna, w parach, grupowa, zbiorowa
Materiały	nagranie, karta pracy, karty słów i karty ról A i B do wycięcia, bilety wyjścia, prezentacja – wszystko w ramce wyżej

Miejsce lekcji w cyklu

Lekcja należy do działu „Podróżowanie i turystyka". Uczniowie znają *can* / *can't* w znaczeniu umiejętności; tu utrwalają *can* i *could* w prośbach i pytaniach o pozwolenie, poznają lub powtarzają *be able to* w czasach, w których *can* nie ma formy, i ćwiczą strategie, które pomagają, gdy brakuje słowa. Na następnej lekcji: pytanie o drogę i wskazywanie drogi z mapą (tryb rozkazujący, przyimki miejsca i ruchu).

CC BY-NC 4.0 · zadruzynski.com/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu/

Co uczniowie powinni już umieć: uczeń zna *can* / *can't* w znaczeniu umiejętności, tworzy pytania z czasownikiem posiłkowym, zna podstawowe słownictwo dotyczące miasta i podróży (*station, bus stop, ticket, map, museum*) i potrafi podać godzinę po angielsku.

Cele lekcji

Cel ogólny: radzenie sobie w codziennych sytuacjach w obcym mieście bez telefonu: grzeczne proszenie o pomoc i podtrzymywanie rozmowy, gdy czegoś nie rozumiemy albo nie znamy słowa.

Cele operacyjne. Po lekcji uczeń:

- wyszuka w nagraniu cztery sytuacje, w których bohaterka prosi o pomoc, i ułoży je we właściwej kolejności,
- sformułuje grzeczne prośby i pytania o pozwolenie z *Could you...?* i *Could I...?*, bez *to* po czasowniku modalnym,
- użyje *can't, won't be able to, couldn't* i *was able to*, mówiąc o tym, czego nie może zrobić bez telefonu, i o tym, co mu się udało,
- objaśni po angielsku słowo, którego „nie pamięta", za pomocą wzorów *It's a thing you use to..., It's a place where..., It's a person who...*,
- przeprowadzi w parze rozmowę w sytuacji z karty ról, prosząc o powtórzenie albo wolniejsze mówienie, gdy czegoś nie zrozumie.

> **CEL W JĘZYKU UCZNIA**
>
> Dziś nauczę się grzecznie prosić o pomoc po angielsku i radzić sobie w rozmowie, gdy czegoś nie rozumiem albo nie pamiętam słowa – tak, jakby padł mi telefon.

> **KRYTERIA SUKCESU (NACOBEZU)**
>
> Będę wiedzieć, że osiągnąłem cel, gdy:
>
> - umiem grzecznie poprosić obcą osobę o pomoc: *Could you tell me...? Could I use...?*,
> - mówię *Could you help me?*, a nie *Could you **to** help me?*,
> - umiem powiedzieć, czego nie mogę zrobić: *I can't..., I won't be able to...*,
> - gdy czegoś nie rozumiem, proszę o powtórzenie, zamiast milknąć,
> - gdy nie pamiętam słowa, objaśniam je innymi słowami.

Cele operacyjne są dla nauczyciela: opisują zachowania, które da się zobaczyć i usłyszeć. Cel w języku ucznia i kryteria sukcesu są dla klasy – pokazujemy je na początku lekcji i wracamy do nich na końcu.

CC BY-NC 4.0 · zadruzynski.com/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu/

Podstawa programowa i kompetencje kluczowe

Lekcja realizuje wymagania podstawy programowej języka obcego nowożytnego, wariant III.1.P:

- I.8 – podróżowanie i turystyka: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, zwiedzanie; I.7 – zakupy i usługi
- II.5 – uczeń znajduje w wypowiedzi określone informacje (opowieść Zosi)
- VI.2 – podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie); VI.3 – uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia
- VI.10 – pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia; VI.12 – wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby; VI.14 – stosuje zwroty i formy grzecznościowe
- XIII – stosuje strategie komunikacyjne i kompensacyjne, gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (zastępowanie innym wyrazem, opis); XI – współdziała w grupie

Podstawa prawna: Rozporządzenie MEN z 30 stycznia 2018 r. (Dz.U. 2018 poz. 467 z późn. zm., zmiany od 1.09.2024: Dz.U. 2024 poz. 1019), język obcy nowożytny, wariant III.1.P.

Kompetencje kluczowe (według zalecenia Rady UE z 2018 r.):

- w zakresie wielojęzyczności – grzeczne prośby i pytania o pozwolenie, strategie kompensacyjne,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się – radzenie sobie w nowej sytuacji, proszenie o pomoc, współpraca w parze,
- w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej – brytyjskie formy grzecznościowe i realia Londynu,
- cyfrowe – refleksja nad tym, w czym telefon nas wyręcza i co warto umieć bez niego.

Metody, formy pracy i środki

Metody: podejście komunikacyjne; praca z nagraniem; odkrywanie reguły na przykładach (prośba bezpośrednia ↣ grzeczna); gra w objaśnianie słów (*taboo*); odgrywanie ról z kartami A i B (*role play*); praca twórcza w grupach (lista zwrotów); elementy oceniania kształtującego (cel w języku ucznia, NaCoBeZU, bilet wyjścia, samoocena „światłami").

Środki dydaktyczne:

- nagranie MP3 – Zosia opowiada o popołudniu w Londynie bez telefonu (ok. 2 min) i głośnik,
- prezentacja (PDF, 10 slajdów) i rzutnik albo tablica interaktywna,
- karta pracy (1 na ucznia), karty słów do gry w objaśnianie (1 zestaw na parę, rozcięte), karty ról A i B (1 zestaw na parę, rozcięte), bilety wyjścia,
- duże arkusze papieru i flamastry na listę *10 phrases that can save the day*, minutnik, papierowy plan Londynu albo miasta (nieobowiązkowo, do scenek).

Sala: Ławki w parach. Do scenek uczniowie mogą wstać i ustawić się twarzą w twarz – rozmowa „na stojąco" bardziej przypomina ulicę niż ławka. Na koniec ławki łączymy w grupy po cztery osoby; gotowe listy zwrotów wieszamy na ścianie albo na tablicy.

CC BY-NC 4.0 · zadruzynski.com/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu/

Przebieg lekcji krok po kroku

1. Powitanie, cel lekcji, „telefon padł” (5 min)

Na slajdzie telefon z czerwoną ikoną pustej baterii na tle londyńskiej ulicy. Nauczyciel zadaje jedno pytanie: co teraz? Uczniowie szybko odkrywają, że telefon jest dla nich mapą, zegarkiem, tłumaczem, książką adresową i biletem naraz.

> DIALOG
>
> **T:** Your phone is dead and you're in London. What can't you do now?
>
> **S1:** I can't check the map.
>
> **S2:** I can't call my mum. And I can't translate.
>
> **T:** So what can you do?
>
> **S3:** Ask somebody?

Odpowiedź „zapytaj kogoś” prowadzi prosto do celu lekcji. Zadanie 1 na karcie pracy porządkuje pomysły: przy każdej funkcji telefonu uczeń wpisuje sposób, jak poradzić sobie bez niego (mapa ↣ zapytać o drogę, tłumacz ↣ objaśnić słowo innymi słowami). Potem slajd 1: cel w języku ucznia i kryteria sukcesu.

2. Słuchanie: popołudnie Zosi (7 min)

Zosia, polska uczennica na szkolnej wycieczce, opowiada o popołudniu, w którym padł jej telefon, a o wpół do czwartej miała spotkać grupę przed Muzeum Historii Naturalnej. Pyta sprzedawcę w kiosku o godzinę, kobietę na przystanku o drogę (i prosi o powtórzenie, bo nie rozumie słowa *the Tube*), w sklepie na stacji objaśnia słowo, którego nie pamięta (*a thing you use to give power to your phone* – czyli *charger*), a przed muzeum prosi ochroniarza o pożyczenie telefonu. Kończy zdaniem, które jest puentą lekcji: *I wasn't able to use my phone all afternoon, but I was able to talk to people.*

Po sprawdzeniu zadania 2 nauczyciel pyta, co Zosia powiedziała, gdy czegoś nie zrozumiała i gdy zapomniała słowa. Te dwa zdania trafiają na tablicę i wracają w etapach 4 i 5. Przy okazji ciekawostka: sprzedawca mówi do Zosi *love* – w Londynie i wielu innych miejscach w Anglii to zwykłe, życzliwe zwrócenie się do nieznajomego, nie wyznanie uczuć. Nagranie jest moje, przeczytane brytyjskim głosem syntetycznym.

3. Język: grzeczne prośby, can, could i be able to (9 min)

Etap zaczyna się od zdania, które po polsku brzmi niewinnie („Proszę mi dać telefon”), a po angielsku jak rozkaz: *Give me your phone.* Uczniowie sami czują, że nikt by tak zagadniętej osobie nie pomógł. Razem zamieniamy je na prośbę:

PRZYKŁADY

- **Give me your phone. ↣ Could I use your phone, please?**
  Daj mi telefon. ↣ Czy mógłbym skorzystać z pana telefonu?
- **Tell me the time. ↣ Could you tell me the time, please?**
  Powiedz mi, która godzina. ↣ Czy może mi pan powiedzieć, która godzina?

- **Repeat! ↣ Sorry, could you say that again?**
  Powtórz! ↣ Przepraszam, czy może pan powtórzyć?

> **ZAPAMIĘTAJ**
> *Could you...?* – prosimy, żeby ktoś coś zrobił. *Could I...?* – pytamy, czy nam wolno. *Can* jest równie poprawne, tylko mniej formalne. Po *can* i *could* czasownik stoi bez *to*, a *please* robi resztę.

Druga część etapu to *be able to*. Telefon Zosi nie żyje, więc: *I can't check the map* (teraz), *I won't be able to call my mum tonight* (w przyszłości – *will can* nie istnieje), *I'd like to be able to...* (po *would like* potrzebny bezokolicznik). I pułapka z końca nagrania: gdy mówimy o jednym konkretnym sukcesie w przeszłości, Brytyjczyk powie *I was able to find my group* albo *I managed to find...*, a nie *I could find...* – *could* opisuje ogólną umiejętność (*I could swim when I was five*). W przeczeniu obie formy są dobre: *I couldn't / wasn't able to send the photos.*

4. Gra: objaśnij słowo, którego nie pamiętasz (6 min)

Zosia zapomniała słowa *charger*, ale i tak dostała odpowiedź, bo opisała rzecz: *a thing you use to give power to your phone.* Tego uczymy w tym etapie – nikt nie zna wszystkich słów, nawet w ojczystym języku, a umiejętność „obejścia" brakującego słowa jest w rozmowie ważniejsza niż wielki słownik.

PRZYKŁADY

- **It's a thing you use to open a door.**
  To coś, czym otwiera się drzwi. (a key)
- **It's a place where you buy tickets.**
  To miejsce, gdzie kupuje się bilety. (a ticket office)
- **It's a person who drives a taxi.**
  To osoba, która prowadzi taksówkę. (a taxi driver)
- **It's like a bag, but you carry it on your back.**
  To jak torba, ale nosi się ją na plecach. (a rucksack)

Po krótkim zadaniu 5 pary grają w objaśnianie słów z kart: *charger, umbrella, platform, receipt, plaster, timetable, bin, cash machine, lost property office* i inne. Zasada jak w grze *taboo*: słowa z karty nie wolno wypowiedzieć ani przetłumaczyć na polski. Na slajdzie 5 przypominamy też zwroty na sytuację odwrotną – gdy to my nie rozumiemy: *Sorry, could you say that again? Could you speak more slowly? What does „..." mean?*

5. Scenki: dzień bez telefonu (12 min)

Najważniejsza część lekcji. Osoba A ma kartę z problemem, osoba B – kartę z informacjami. Sytuacji jest sześć: droga na stację z papierową mapą, pożyczenie telefonu w sklepie, pytanie o następny autobus, apteka, w której A nie pamięta słowa *plaster*, recepcja hotelu (zostawić wiadomość dla koleżanki) i pytanie o godzinę nieznajomego, który mówi bardzo szybko. Osoba B ma na karcie polecenie, żeby raz mówić za szybko albo niejasno – dzięki temu A musi naprawdę ratować rozmowę, a nie tylko odczytać gotową kwestię.

DIALOG

A: Excuse me, could you help me? I'm looking for the station.

B: Sure. Straight-on-second-left-opposite-the-bank.

A: Sorry, could you say that again, more slowly?

B: Of course. Go straight on. Take the second left. The station is opposite the bank.

A: Could you show me on the map, please?

B: Here. Five minutes on foot.

A: Thank you so much!

Po trzech sytuacjach pary zamieniają się rolami. Nauczyciel nie przerywa, tylko notuje. Na koniec dwie pary odgrywają po jednej scence przed klasą, a trzy błędy z notatek (prawie na pewno *Could you to...*, *say me* i prośba bez *please* brzmiąca jak rozkaz) klasa poprawia wspólnie.

6. 10 phrases that can save the day, podsumowanie (6 min)

Finał z pomysłu na tę lekcję: każda grupa wybiera dziesięć zwrotów, które zabrałaby w podróż zamiast telefonu – *10 phrases that can save the day*. Zwykle na wszystkich listach powtarzają się *Excuse me, could you help me?*, *Sorry, could you say that again?* i *Could I use your phone?*, a na niektórych pojawiają się perełki w rodzaju *I don't know the word, but it's a thing you use to...*. Arkusze mogą zostać na ścianie do następnej lekcji, a uczniowie mogą je sfotografować – telefonem, który tym razem działa.

Bilet wyjścia: jedna grzeczna prośba do nieznajomego, jedno zdanie z *won't be able to* albo *was able to* i objaśnienie słowa *charger* albo innego bez jego wypowiedzenia. Pod spodem samoocena „światłami".

DLA NAUCZYCIELA

Gdy zabraknie czasu: grę w objaśnianie słów skróć do jednej rundy (po trzy karty na parę), a w scenkach każda para odgrywa trzy sytuacje zamiast sześciu; listę zwrotów tworzy cała klasa na tablicy. **Gdy zostanie czas:** „*The worst helper*" – jedna osoba prosi o pomoc, a druga odpowiada bardzo szybko, niewyraźnie albo zbyt ogólnie (*It's over there, somewhere.*); proszący musi uratować rozmowę zwrotami z listy (*Sorry, could you show me on the map?*).

Tekst nagrania

Transkrypcja nagrania *Zosia: an afternoon without a phone*. Uczniom warto ją dać dopiero po zadaniu 1 – i tylko tym, którzy jej potrzebują.

DIALOG

Hi, I'm Zosia. I'm from Poland, and last spring I was in London on a school trip. On the third day, something terrible happened. My phone died. No battery, no map, no clock, nothing. And I had to meet my group at half past three outside the Natural History Museum.

First, I needed to know the time. I went into a little newsagent's and asked, "Excuse me, could you tell me the time, please?" The man smiled. "It's ten to three, love."

Then I had to find the museum. I stopped a woman at a bus stop. "Sorry, can you help me? I'm looking for the Natural History Museum." She said, "Take the Tube to South Kensington." I didn't understand. "Sorry, could you say that again, more slowly?" "The Tube. The Underground. The metro!" "Oh, the metro! Thank you!"

At the station, I wanted to buy a charger, but I couldn't remember the word. So I said, "I need a thing you use to give power to your phone." The man laughed. "Oh, a charger! Sorry, we don't sell them."

I got to the museum at twenty past three, but my group wasn't there. I asked a guard, "Could I use your phone, please? I need to call my teacher." "Of course. Here you are."

My teacher was inside, next to the dinosaurs. So I wasn't able to use my phone all afternoon, but I was able to talk to people. And it was the best afternoon of the whole trip.

Przewidywane trudności i jak im zaradzić

TYPOWY BŁĄD

✕ ~~Could you to help me?~~

✓ **Could you help me?**

Po *can, could, must, should* stoi bezokolicznik bez *to*. Polacy dodają *to* przez analogię do *want to, have to*.

TYPOWY BŁĄD

✕ ~~Can you say me the way to the station?~~

✓ **Can you tell me the way to the station?**

tell + osoba (*tell me*), *say* + treść (*say that again*). Polskie „powiedzieć mi” podsuwa *say me*.

TYPOWY BŁĄD

✕ ~~Give me your phone, please.~~

✓ **Could I use your phone, please?**

Tryb rozkazujący z *please* nadal brzmi jak polecenie. Do obcej osoby prośba w formie pytania: *Could you...? Could I...?*

CC BY-NC 4.0 · zadruzynski.com/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu/

TYPOWY BŁĄD

~~I will can call you tomorrow.~~

I will be able to call you tomorrow.

can nie ma czasu przyszłego ani bezokolicznika – wtedy *will be able to*, *to be able to*.

TYPOWY BŁĄD

~~After an hour I could find my group.~~

After an hour I was able to / managed to find my group.

Jednorazowy sukces w konkretnej sytuacji: *was able to* albo *managed to*. *could* – ogólna umiejętność w przeszłości. W przeczeniu oba dobre: *I couldn't find it.*

TYPOWY BŁĄD

~~How is it called in English?~~

What's it called in English? / What do you call it?

Kalka z polskiego „Jak to się nazywa?". Po angielsku pytamy *what*, nie *how*.

Dostosowania i indywidualizacja

- **Dysleksja:** karty ról są krótkie, z pogrubionym zadaniem; w zadaniu 5 uczeń może objaśniać słowa ustnie zamiast pisać; nagranie można puścić trzeci raz, a transkrypcję dać po zadaniu 2.
- **ADHD i trudności z koncentracją:** gra w objaśnianie słów idzie „na czas" (minutnik, 2 minuty na rundę), a scenki odgrywa się na stojąco; zadania na karcie są krótkie i ponumerowane.
- **Uczeń, któremu idzie wolniej:** na kartach ról gotowe początki zdań (slajd 4 zostaje na ekranie); w grze w objaśnianie słów może korzystać z wzorów ze slajdu 7 i gestów.
- **Uczeń zdolny:** w scenkach używa form bardziej uprzejmych (*Would you mind...? Do you think you could...?*); w grze dostaje trudniejsze karty (*receipt, lost property office, cash machine*).
- **Uczeń nieśmiały:** scenki odgrywa najpierw w parze z kolegą, któremu ufa, bez publiczności; na forum nikt nie musi występować sam.

Więcej o pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami piszę w tekście Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na lekcji języka obcego[6].

Ocenianie, informacja zwrotna i ewaluacja

- **Monitorowanie:** Odpowiedzi w zadaniach 1–5, obserwacja gry w objaśnianie słów i scenek (grzeczne prośby, prośby o powtórzenie, objaśnianie słowa), listy zwrotów grup.

CC BY-NC 4.0 · zadruzynski.com/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu/

- **Informacja zwrotna:** Ustna w czasie zadań kontrolowanych; w scenkach odroczona korekta błędów na tablicy (bez nazwisk). Do biletów wyjścia na następnej lekcji: „co już umiesz, co poprawić".
- **Podsumowanie:** Lista *10 phrases that can save the day* i bilet wyjścia; samoocena „światłami".
- **Ewaluacja przez uczniów:** Pytanie na bilecie wyjścia: *Which phrase will you remember? Why?* i zestawienie „świateł".
- **Stopnie:** Lekcja bez stopni (ocenianie kształtujące). Pracę domową A można ocenić według kryteriów podanych z góry (dwie grzeczne prośby, poprawne formy *can* / *could* / *be able to*, spójna historia).

Praca domowa

Do wyboru: **A.** Napisz 60–80 słów: *A day without my phone* – co się stało, czego nie mogłeś zrobić (*couldn't* / *wasn't able to*), kogo i o co poprosiłeś (dwie prośby z *Could you...?* albo *Could I...?*) i co ci się udało (*was able to*). **B.** Ćwiczenia ze sprawdzaniem w lekcji o *can, could* i *be able to* na zadruzynski.com.

W szkole podstawowej

W klasach VII–VIII zostaw z gramatyki tylko *Can you...?* / *Could you...?* / *Can I...?* / *Could I...?* i *can't* / *couldn't*; *be able to* pokaż na jednym przykładzie albo pomiń zadanie 4. Na kartach ról dopisz początki zdań (*Excuse me, could you...*), a w grze w objaśnianie słów zostaw sześć najłatwiejszych kart (*umbrella, map, bin, ticket, plaster, battery*). Lekcja dobrze przygotowuje do zadań z reagowania językowego na egzaminie ósmoklasisty. W klasach V–VIII obowiązuje dotychczasowa podstawa programowa (wariant II.1), w klasie IV – nowa (Dz.U. 2026 poz. 378).

W starszych klasach liceum dodaj bardziej uprzejme formy: *Would you mind showing me...?*, *Do you think you could...?*, *I was wondering if I could...* – i poproś, żeby w scenkach osoba B raz odmówiła, a osoba A grzecznie przyjęła odmowę i poprosiła o coś innego. To dobre przygotowanie do rozmowy z odgrywaniem roli na maturze ustnej.

Po lekcji: pytania do refleksji

Te pytania są też w konspekcie PDF, z miejscem na odpowiedzi – przydają się w dokumentacji praktyk.

- Czy w scenkach uczniowie naprawdę dopytywali (*Sorry, could you say that again?*), czy po pierwszym niezrozumieniu przechodzili na polski?
- Ile próśb w scenkach było grzecznych (*Could you...?, please*), a ile brzmiało jak polecenia (*Give me your phone.*)?
- Czy w grze w objaśnianie słów uczniowie korzystali z wzorów (*It's a thing you use to...*), czy pokazywali gestami i mówili po polsku?

CC BY-NC 4.0 · zadruzynski.com/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu/

- Czy w zadaniu 4 i na biletach wyjścia pojawiało się *could* w znaczeniu jednorazowego sukcesu (*In the end I could find…*)? Jak to wyjaśniłem?
- Co zmienię, gdy poprowadzę tę lekcję następnym razem?

Źródła i dalsza lektura

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. 2018 poz. 467 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. 2024 poz. 1019), https://eli.gov.pl/eli/DU/2024/1019/ogl [dostęp: 19.11.2026].
- Zalecenie Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2018/C 189/01), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32018H0604(01) [dostęp: 19.11.2026].
- Centrum Edukacji Obywatelskiej, *Słowniczek oceniania kształtującego*, 2023, https://angazuj.ceo.org.pl/wp-content/uploads/sites/4/2024/04/Slowniczek-OK.pdf [dostęp: 19.11.2026].
- Komorowska H., *Metodyka nauczania języków obcych*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2005.
- Paciorek J., *Wielka gramatyka języka angielskiego*, Wydawnictwo GREG, Kraków 2024.
- Thornbury S., *How to Teach Speaking*, Pearson Longman, Harlow 2005 – rozdziały o strategiach komunikacyjnych i o odgrywaniu ról.
- Harmer J., *The Practice of English Language Teaching*, wyd. 5, Pearson, Harlow 2015 – rozdziały o mówieniu i zadaniach z kartami ról.
- Swan M., *Practical English Usage*, wyd. 4, Oxford University Press, Oxford 2016 – hasła o *can*, *could* i *be able to* oraz o prośbach.
- Murphy R., *English Grammar in Use*, wyd. 5, Cambridge University Press, Cambridge 2019 – rozdziały o *can, could, be able to* i o prośbach, propozycjach i pozwoleniu.

Adresy linków z tekstu

1. https://zadruzynski.com/can-could-be-able-to/
2. https://zadruzynski.com/media/files/konspekty/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu-konspekt.pdf
3. https://zadruzynski.com/media/files/konspekty/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu-karta-pracy.pdf
4. https://zadruzynski.com/media/files/konspekty/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu-prezentacja.pdf
5. https://zadruzynski.com/media/files/konspekty/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu-nagranie.mp3
6. https://zadruzynski.com/uczen-ze-specjalnymi-potrzebami-edukacyjnymi-na-lekcji-jezyka-obcego/

CC BY-NC 4.0 · zadruzynski.com/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu/

LICENCJA

© 2026 Igor Zadrużyński. Ten tekst jest udostępniony na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC 4.0). Możesz go kopiować, rozpowszechniać i przerabiać w celach niekomercyjnych pod warunkiem, że podasz autora i adres źródła, dołączysz link do licencji i zaznaczysz, czy wprowadzono zmiany. Przykład poprawnego oznaczenia:

> Igor Zadrużyński, *Konspekt lekcji: can, could i be able to – dzień bez telefonu*, zadruzynski.com, https://zadruzynski.com/konspekt-can-could-dzien-bez-telefonu/, licencja CC BY-NC 4.0

Licencja nie obejmuje cytatów, ilustracji ani innych materiałów pochodzących od innych autorów — obowiązują dla nich ich własne zasady.

Ilustracje, przy których nie podano innego źródła, zostały wygenerowane z pomocą AI.

zadruzynski.com